

wydanie specjalne

MAGAZYN MUZEALNY

ISSN 2720-4847 Nr 28 (33) | luty 2024 | dodatek do „Wiadomości Lubieńskich”

Curriculum vitae

Bolesław I Chrobry

Księstwo Polan (992-1025)

Byłem pierwszym koronowanym królem Polski, znanym z umiejętności dyplomatycznych i wojskowych. Odegrałem dużą rolę w konsolidacji i rozszerzaniu terytorium państwa polskiego, co umocniło prestiż Polski. Przyczyniłem się też do wzmocnienia kultury chrześcijańskiej.

Umiejętności i osiągnięcia

- Dyplomacja i budowanie sojuszy
- Opracowywanie strategii wojskowych i działań taktycznych
- Umiejętność negocjacji i mediacji
- Wizjonerstwo i zdolność długofalowego planowania
- Znajomość języków obcych: staropolskiego, łaciny oraz innych używanych w dawnej Europie
- Organizacja Zjazdu Gnieźnieńskiego (1000), który umocnił pozycję Polski w Europie
- Kanonizacja Wojciecha z Pragi, co przyczyniło się do wzrostu prestiżu Polski
- Rozbudowa i umocnienie struktur państwowych
- Koronacja na pierwszego króla Polski (1025)

Doświadczenie zawodowe: Książę Polski (992-1025)

- Umacnianie granic państwa poprzez skuteczną dyplomację i kampanie wojskowe
- Integracja i konsolidacja ziem polskich, w tym plemion na pograniczach
- Wspieranie rozwoju kultury i sztuki, a także promowanie chrześcijaństwa jako narzędzia jednoczenia różnych grup społecznych
- Tworzenie sojuszy z kluczowymi graczami na arenie międzynarodowej, w tym z Rzymem i cesarstwem niemieckim

Wykształcenie

Edukacja w duchu rycerskim i przygotowanie do roli przywódcy od najmłodszych lat

Kursy i szkolenia

Polityka i strategia wojskowa, języki obce i kultur dawnej Europy

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w celu prowadzenia rekrutacji na aplikowane przeze mnie stanowisko.

→ Denar Princes Polonie (denar Bolesława Chrobrego) – jeden z denarów bitych przez mennicę książęcą Bolesława Chrobrego.

Jest jedną z najsłynniejszych monet w historii mennictwa polskiego. Zaważył na tym przede wszystkim rysunek ptaka na awersie. Do dziś toczą się spory między zwolennikami tezy przyjmującej, że rysunek przedstawia orła, a jej przeciwnikami, opowiadającymi się za pawiem, gołębiem, kogutem lub innym gatunkiem ptaka. Istnieją do dziś niejasności wokół wymiaru symbolicznego wymienionych zwierząt we wczesnym średniowieczu, spór pozostaje nierozstrzygnięty.

↑ Bolesław I Chrobry na rysunku Jana Matejki

Poczet królów i książąt polskich powstał u schyłku życia Jana Matejki na zamówienie wiedeńskiego wydawcy Maurycyego Perlesa. Matejko rozpoczął pracę w lutym 1890 roku, skończył 27 stycznia 1892 roku. Powstały 44 portrety rysowane ołówkiem, bez koloru. Matejko marzył o wymalowaniu pocztu olejno, niestety nie starczyło mu życia.

1000.
rocznica koronacji
króla Polski
Bolesława
Chrobrego

#CHROBRY1000

Dobrawa – księżna Polski

Księżna Dobrawa była matką pierwszego króla Polski Bolesława I Chrobrego

► Dąbrówka lub Dobrawa (czes. Dobravka lub Dobrava) urodzona około 933–936 roku była córką czeskiego księcia Bolesława I Srogięgo z rodu Przemyślidów i żoną pierwszego polskiego władcy księcia Mieszka I, siostrą Bolesława II Pobożnego, Strachkwa Chrystiana i Młady Marii. Czeskie źródła podają, że jej imię pochodzi od słowa dobro. To ona podobno namówiła męża, by w 966 roku przyjął chrzest, przez co przyłączył ówczesną Polskę do wspólnoty chrześcijańskiej w Europie. Dobrawa i Mieszko I byli zatem pierwszą chrześcijańską parą w Polsce.

Tak się przyjęło, powtarzano nam dawniej w szkole, że w chwili ślubu w 965 roku Dobrawa była „podeszłego wieku”, a to na podstawie przekazu kronikarskiego niejakiego Kosmasa z Pragi. Historycy uznają jednak, że przekaz ów był tendencyjny. Historyk Jerzy Strzelczyk uważa, że Dobrawa wyszła za mąż w wieku dwudziestu lub dwudziestu kilku lat, przez co, jak na średniowieczne warunki, kiedy panny wydawano za mąż w wieku kilkunastu lat, czeska księżniczka mogła być postrzegana, jako osoba nie pierwszej młodości.

Jak wyglądała? →

Nie wiadomo. Jej wizerunek znamy jedynie z wyobraźni Jana Matejki, który stworzył portret Dobrawy.

2016 ROK – REALIZACJA PLANÓW

Księżna Dobrawa przyczyniła się nie tylko chrztu swojego męża, ale także chrystianizacji jego ziemi.

W orszaku przywiodła do Polski grupę księży i mnichów, wśród których był najprawdopodobniej Jordan, pierwszy polski biskup, od 968 roku. Księżnej przypisuje się założenie kościołów Świętej Trójcy w Gnieźnie i Świętego Wita w Poznaniu. Historycy przyznają, że Mieszko I przyjął chrzest z powodów pragmatycznych, religię traktował jako czynnik państwowotwórczy, podporządkowywał sobie kolejne ziemie rządzone przez lokalnych wodzów plemiennych narzucając „religię państwową”. Chrześcijaństwo było również pożądanym argumentem przeciwko potencjalnym wrogom zewnętrznym.

Małżeństwo Dobrawy i Mieszka I utwierdziło przymierze polsko-czeskie, które przetrwało do jej śmierci w 977 roku. Kiedy w 973 roku zmarł Otto I Wielki, cesarz rzymski, Mieszko I wraz z bratem księżnej Bolesławem II poparli jednego kandydata, jako następcę cesarza – Henryka II Kłótnika. Po śmierci księżnej stosunki czesko-polskie pogorszyły się.

Gdzie została pochowana księżna?

Nie jest to do końca pewne, choć utrzymuje się, że w Gnieźnie.

Pisarz Józef Ignacy Kraszewski napisał w *Wizerunkach*, że jej grób odkryto w katedrze gnieźnieńskiej, pod prostym głazem, nie znaleziono tam nic oprócz zbutwiałych szat koloru fioletowego i purpurowego, a na głowie wąskiej przepaski, złotem przybranej.

2020 ROK – KONTYNUACJA ZAŁOŻEŃ

1050. rocznica chrztu Polski

Piastowski Gród i działania edukacyjne

► W 2016 roku po raz pierwszy zrealizowany został w Lubinie gród słowiański; założeniem przedsięwzięcia było edukowanie dzieci i przekazywanie wiedzy na temat chrztu Polski przyjętego przez Mieszka I w 966 roku. Działania odbywały się na terenie Parku Wrocławskiego (obecnie Ogród Zoologiczny w Lubinie) i miały bogatą ofertę, składały się na nią: wystawa planszowa przedstawiająca postaci i wydarzenia z czasów kształtowania się polskiej państwowości, piastowski gród - osada edukacyjna, warsztaty tematyczne i konkursy.

Fot. Kamila Tworek

Gród Słowiański w Parku Leśnym

Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego

► Od 2020 roku założenia realizacji grodu słowiańskiego w formie osady edukacyjnej powróciły na stałe do kalendarza lubińskich wydarzeń kulturalnych. Miejsce, w którym organizowane są pokazy i warsztaty o tematyce wczesnośredniowiecznej jest Park Leśny w Lubinie. Dwa razy w roku pracownicy Muzeum Historycznego zapraszają do wzięcia udziału w wyjątkowym wydarzeniu, które pokazuje życie codzienne w czasach pierwszych Piastów i wprowadza w temat 1000. rocznicy koronacji Bolesława Chrobrego.

Fot. Tomasz Folt

Od księcia do króla – droga Bolesława Chrobrego do władzy

Rozwój i koronacja

► Po śmierci Mieszka I, Bolesław wygnał macochę i przyrodnich braci do Niemiec. Umocnił swoją władzę w państwie gnieźnieńskim. Szybko zaczął kształtować wizję silnego i niezależnego państwa. Jego panowanie charakteryzowało się zarówno rozszerzeniem granic państwa, jak i zaciętymi walkami o utrzymanie suwerenności. Bolesław nie tylko umacniał władzę wewnętrzną, ale także prowadził zręczną politykę zagraniczną, łącząc siły z sąsiadami lub przeciwstawiając się im – zależnie od aktualnej sytuacji politycznej.

Władca kreślił przed swoim państwem dalekosiężne plany. Rozwijał osadnictwo i grody. Promował kulturę łacińską.

Zagarnął strategicznie położone Grody Czerwieńskie zamieszkałe przez Lędzian. Stanowiły one doskonałą linię obronną na wschodzie kraju. Wykupienie ciała biskupa Wojciecha – po nieudanej misji chrystianizacyjnej na ziemi Prusów – przyniosło wymierne korzyści. Jednym z kluczowych momentów panowania księcia Bolesława był zjazd gnieźnieński, podczas którego cesarz Otton III ustanowił metropolię w Gnieźnie, co było dowodem uznania suwerenności państwa polskiego.

Dogodną perspektywą na poszerzenie wpływów była interwencja w Pradze i rozciągnięcie panowania na Czechy, Morawy i Słowacznę. Chrobry nie wahał się użyć siły. Długoletnia wojna z Niemcami zaowocowała skuteczną obroną Śląska i przyłączeniem Łużyc i Miłska do Polski. Polityka zagraniczna była jednak zmienna i adaptacyjna, zależna od układów sił w regionie. Kiedy na zachodzie zapanował pokój, Bolesław natychmiast przerzucił siły i ruszył na Ruś, by zdobyć bogaty Kijów. Ukształtował się wizerunek księcia jako władcy mężnego, który stawiał czoła wyzwaniom swojego czasu z nieugiętą determinacją.

Wśród licznych sukcesów, wciąż brakowało Bolesławowi tego największego – aktu koronacji. Prawdopodobnie odbył się on w niedzielę wielkanocną w 1025 roku. Wydarzenie to było doniosłym i symbolicznym zwieńczeniem ponad trzydziestoletnich rządów Bolesława Chrobrego, dzięki którym Polska zaznaczyła swoją silną pozycję wśród

Najważniejsze wydarzenia z życia Bolesława Chrobrego

Rok

- 967 narodziny Bolesława, syna księcia Mieszka I i Dobrawy
- 992 objęcie władzy w księstwie przez Bolesława po śmierci Mieszka I
- 995 odzyskanie przez Bolesława I Chrobrego strategicznych terytoriów na wschodzie kraju – Grodów Czerwieńskich
- 997 misja chrystianizacyjna pod przewodnictwem biskupa Wojciecha do kraju Prusów
- 1000 zjazd gnieźnieński, utworzenie arcybiskupstwa w Gnieźnie oraz biskupstw w Krakowie, Kołobrzegu i Wrocławiu
- 1002 rozpoczęcie serii konfliktów z Niemcami; Bolesław Chrobry zajmuje Łużycę, Miłsko i Miśnię
- 1003 przejęcie tronu w Pradze; opanowanie Czech, Moraw i Słowaczyny
- 1013 złożenie przez Bolesława Chrobrego Henrykowi II hołdu lennego z Miłska i Łużyc
- 1015 klęska Niemców w bitwie w kraju Dziadoszan (1 września)
- 1017 skuteczna obrona Niemczy i odwrót wojsk niemieckich ze Śląska
- 1018 pokój w Budziszynie, na mocy którego Polska utrzymała Łużycę (30 stycznia)
- 1018 zwycięstwo nad Rusinami w bitwie nad Bugiem i zajęcie Kijowa (22 lipca)
- 1019 ponowne przyłączenie Grodów Czerwieńskich do Polski
- 1025 koronacja Bolesława Chrobrego na pierwszego króla Polski, która wchodzi do europejskiej rodziny średniowiecznych królestw (18 kwietnia)
- 1025 śmierć króla Bolesława Chrobrego (17 czerwca)

europejskich królestw. Niestety król nie mógł długo nacieszyć się koroną, ponieważ zmarł dwa miesiące po koronacji.

Okres panowania Bolesława Chrobrego miał duży wpływ na kształt średniowiecznej Europy – postać pierwszego króla na trwałe zapisała się na kartach historii.

Bolesław przekształcił Polskę z peryferyjnego księstwa w regionalną potęgę europejską. Pierwszy król Polski stał się legendą, której próbowali dorównać następcy polskiego tronu. Jego sława – jako wielkiego władcy i męża stanu – jest obecna w naszej narodowej świadomości pomimo upływu tysięcy lat.

#CHROBRY1000

Co warto czytać?

Karol Bunsch, Cykl piastowski

► **T**wórczość Karola Bunscha (1898–1987) dotycząca Mieszka I i Bolesława Chrobrego jest ceniona za umiejętne połączenie faktów historycznych z fikcją literacką. Jego powieści to wybitne dzieła polskiej literatury historycznej, przybliżające czytelnikom kształtowanie się polskiej państwowości od jej zarania.

„Dzikowy skarb” (1945)

Powieść przenosi czytelników w czasy wczesnego panowania Mieszka I, opisuje zmagania z plemionami słowiańskimi, sojusz z Czechami oraz chrzest Polski. Centralną postacią jest Ziemowit, młody rycerz, który dziedziczy po dziadku skarb ukryty w górach. Ziemowit musi stawić czoła nie tylko niebezpieczeństwom i zdradzie, ale także kwestiom lojalności wobec Mieszka I.

„Ojciec i syn” (1946)

Autor skupia się na konflikcie pokoleń między Mieszkiem I a jego ambitnym synem, Bolesławem, który dąży do rozszerzenia granic państwa i zwiększenia jego prestiżu. Przez pryzmat codziennego życia ludzi X wieku, ich obyczajów, wierzeń i kultury, Bunsch przedstawia także Ziemowita, który wspiera Bolesława w jego dążeniach.

„Rok tysięczny” (1961)

Trzeci tom poświęcony jest rządowi Bolesława Chrobrego – jego konfliktom, w tym z machą Odą, wojnom z Niemcami oraz misji św. Wojciecha na Pomorzu. Prezentuje też dążenia Chrobrego do zjednoczenia Słowian oraz jego koronację na pierwszego króla Polski. Ziemowit, przedstawiony jako doświadczony rycerz, wiernie służy Chrobremu, będąc świadkiem jego sukcesów.

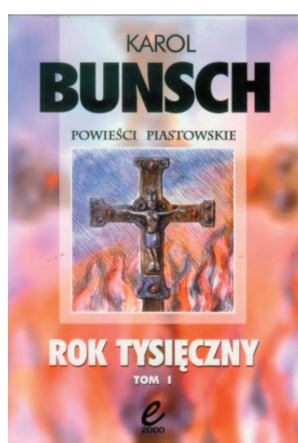
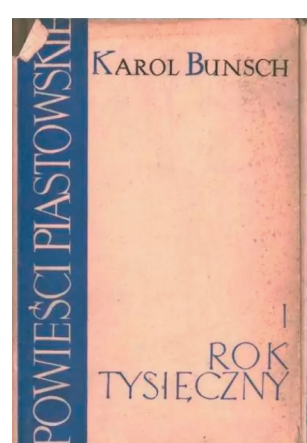
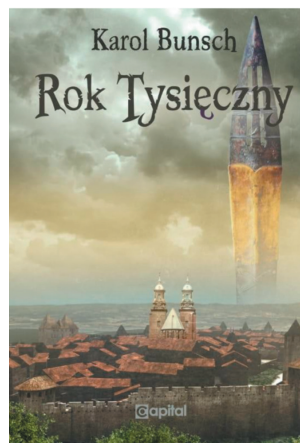
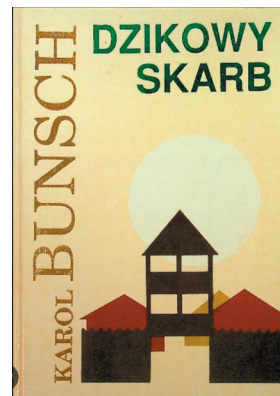
Naziemi Dziadoszan

Spotkanie

► Pochowanego w katedrze gnieźnieńskiej misjonarza Wojciecha papież Sylwester II ogłosił świętym Kościoła katolickiego. Cesarz rzymski Otton III postanowił odwiedzić grób swojego przyjaciela i wybrał się na pielgrzymkę do Gniezna. Poniższa relacja niemieckiego kronikarza Thietmara z Merseburga opisuje przywitanie Ottona III przez Bolesława Chrobrego.

„Następnie cesarz na wieść o cudach, jakie Bóg działał przez miłego sobie męczennika Wojciecha, pospieszył tamże celem pomodlenia się. [...] Minąwszy granicę Milczan doszedł do ziemi Dziadoszan, gdzie z niezmierną serdecznością wyszedł na powitanie Bolesław, którego imię tłumaczy się „większa sława”, nie za zasługi, lecz w myśl dawnego zwyczaju – przygotowałszy dla cesarza kwatery w miejscowości zwanej Iława. W jaki zaś sposób był cesarz przez nie-

go wówczas podejmowany i przez jego kraj aż do Gniezna wiedziony, rzecz to nie do uwierzenia i wprost nie da się opowiedzieć”. Bolesław Chrobry zapewne chciał się nie-nagannie zaprezentować w roli gospodarza państwa. Nie czekał na cesarza w Gnieźnie, lecz wyszedł mu naprzeciw. Cekał na przybycie gościa na ziemi Dziadoszan. Wybrał miejsce, w którym mógł znakomicie powitać cesarza i zorganizować przednią biesiadę. Gdzie to dokładnie miało miejsce? Wymieniona w relacji Thietmara Iława jest częścią dzisiejszego miasta Szprotawy. Można przypuszczać, że Bolesław Chrobry oczekiwał na przybycie Ottona III nad brzegiem rzeki Bóbr. Wzdłuż Kwisy i Bobru przebiegała naturalna, zachodnia granica państwa gnieźnieńskiego. Legenda głosi, że obaj władcy z okazji spotkania posadzili dąb, któremu nadano nazwę Chrobry.

Kraj Dziadoszan to tereny między dolnym biegiem rzeki Bóbr a Odrą. W tej części Dolnego Śląska rozciągają się Wzgórza Dalkowskie charakteryzujące się występowaniem sieci wąwozów. Dziadoszanie byli jednym z plemion śląskich zamieszkujących takie grody jak: Chobienia, Przedmoście, Głogów, Obiszów, Dalków, Iłowa, Bytom (Odrzański).

Mnich zwany Geografem Bawarskim opisując plemiona polskie wymienia Dziadoszan, którzy posiadają 20 grodów. W pobliżu Przedmościa koło Głogowa odkryto ślady grodziska z dużym podgrodzem. Być może był to centralny gród Dziadoszan. Natomiast etymologia nazwy Dziadoszan wywodzi się od istotnego na tym terenie kultu przodków, czyli dziadów.

O ile spotkanie Bolesława Chrobrego z cesarzem Ottonem III odbywało się w przyjaznej atmosferze, o tyle kolejne spotkanie na ziemi Dziadoszan nie było już takie przyjemne. W 1010 roku miał miejsce najazd niemiecki na ziemię Dziadoszan. Wojska niemieckie spustoszyły wtedy region. Ale to nie koniec. Pięć lat później Henryk II wyprawił się na wojnę, żeby ostatecznie rozprawić się z krnąbrnym księciem Bolesławem. Trzy armie uderzyły na Polskę. Cesarz przeprawił się przez Odrę pod Kronem Odrzańskim pomimo napotkanego oporu

sił polskich dowodzonych przez syna Bolesława Chrobrego, Mieszka. Jednak sprzymierzone armie nie zdołały się połączyć i cesarz został osamotniony. Beznadziejna sytuacja wymogła na Henryku II odwrót. Armia cesarza znalazła się na bagnistym terenie otoczonym zewsząd puszcami. Cesarz wraz ze swoim orszakiem przedostali się na zachód zostawiając w tyle pozostałe wojsko. Książę Bolesław postanowił wykorzystać nadarżającą się okazję. Rozkazał otoczyć i zaatakować siły niemieckie. Niemcy wpadli w panikę i nie zdołali wydostać się z pułapki. Do zwycięskiej bitwy w kraju Dziadoszan doszło 1 września 1015 roku w puszczy na wschód od Szprotawy. Bolesław Chrobry poszedł za ciosem i wysłał oddziały polskie na zachód. Armia dowodzona przez Mieszka zatrzymała się dopiero w Miśni.

cdn.

magazyn **muzealny**

Muzeum Historyczne w Lubinie

Magazyn Muzealny nr 28 (33) | dodatek do „Wiadomości Lubińskich” | 15 lutego 2024 **Wydawca:** Muzeum Historyczne w Lubinie **Adres:** Rynek 23, 59-300 Lubin **Kontakt:** sekretariat@muzeum.lubin.pl **Teksty i opracowanie:** Damian Kwaśnik (s. 1 – CV, s. 3 – Od księcia..., s. 4 – Co czytać?...), Marlena Kovarik (s. 2 – Dobrawa...) **Korekta:** Dorota Gońda **Projekt graficzny i skład:** Kamila Tworek **Redakcja:** Marek Zawadka

muzeum-lubin.pl